

Milyen is lesz a jövő könyvtára? Merre halad a könyvtárak átalakulása? Ráismé-
rünk-e majd ezekre az intézményekre né-
hány évtized múlva?

Ma már nyilvánvaló, hogy a könyvtá-
rak történetük alapvetően fontos változá-
sai előtt állnak. A világ mozgása, a folya-
matok felgyorsulása, a technika szinte
követhetetlen fejlődése, a digitális világ
térhódítása alapjaiban kezdi megrengetni
a hagyományos könyvtári intézmény me-
rev, ólomlábakon álló rendszerét. Ebben
a helyzetben pedig különösen fontos,
hogy megfelelő döntéseket hozzunk meg
a jövőre nézve.

Nem kétséges, hogy a digitális kor-
szak átalakítja viszonyunkat a könyvek-
hez, olvasáshoz, könyvtárhoz egyaránt.
Ez az a korszak, amely újraértelmezi a
hagyományos és az új könyvtári funkció-
kat. Ez az a korszak, ahol a könyvtár már
nem a könyvek tartózkodási helyének
statikus világa többé, hanem egy dinami-
kus élettér.

Számos „előrejelzés” olvasható a jö-
vő könyvtárának témájában. Ezen elkép-
zelések mindegyikében egy emberköz-
pontú, a felhasználó igényeire épülő
könyvtárkép rajzolódik ki a szemünk
előtt. Amelyben a könyvtár egyfajta élet-
tel teli, pezsgő kultúrcentrummá válik,
közösségi térként a találkozás és a véle-
ménycsere helyszíné. Egy hely, ahol le-
het csendesen olvasni, tanulni és egy
hely, amely teret ad különböző előadá-
soknak, kiállításoknak, tanfolyamoknak.

Sarah Thomas, az Oxfordi Egyetem
igazgatója például a jövő könyvtárát leg-
inkább egy nyüzsgő méhkaszhoz hasonlít-
ja. Szerinte azon kell gondolkodnunk,
hogyan vigyük tovább ezt az évszázados
tudást – melynek birtokában vagyunk –
egy másfajta környezetbe, amely gazdag
technológiailag, globális és nemzetközi
jellegű, és amely a tanulás és a tudás sok-
féleségét képes egyesíteni.

A jövő könyvtárának víziói közül egy
holland példát emelnék ki, amely bizo-
nyára többek előtt ismert: a *Könyvtárak
2040, a megtervezett jövő* című könyvtár-
modell. Ebben a brabantiak megtervez-
ték és néhány modellben be is mutatták
„a jövő közkönyvtárát”. A modellben a
legszenbetűnőbb, hogy a nagy könyv-
tárak még nagyobbra nőnek, a kicsik
karcsúbbakká, ezzel mozgékonyabbá
válnak.

Milyen könyvtárak lépnek elének e
könyv lapjairól?

Először is egy monumentális, nagy
könyvtár, a „Brabant Könyvtár”, amely

nemcsak könyvtár, hanem a legtágabb értelemben vett információs központ és a kultúra palotája is, helyet adva előadásoknak, kiállításoknak, tanfolyamoknak, szakköröknek, mindez kiegészülve éttermekkel, kávézókkal, kisebb speciális üzletekkel. Ezt veszi körül hat kicsi, különböző fantáziánévet viselő könyvtár. A kis könyvtárak radikálisan elszakadnak a megszokott formáktól. Állandóan mozgásban levő, változó, dinamikus kis könyvtárak ezek, az igényekre gyorsan reagáló, de még inkább figyelmet keltő akcióikkal.

Ilyenek látom a már most is jelen lévő, mindössze néhány éve létrejött kis „alternatív” könyvtárakat: strandkönyvtárak, kocsmakönyvtár, bibliocikli-szolgáltatás, hotelkönyvtár.

Mindezekre már Magyarországon és Siófokon is akad példa. Több esztendeje sikerrel működik az egész nyáron nyitva tartó, önkiszolgáló Strandkönyvtárunk. A Hotelkönyvtár pedig idén nyáron indult el a siófoki Janus Hotel és a BRTK Könyvtár együttműködésének eredményeként, Könyvbarát Szálloda Projekt néven.

Hiszen miért ne lehetne együttműködni a szállodákkal, hotelekkel, vagy például a vendéglátóiparral (kávézó, teázó, étterem)? Könyvtárak működhetnének olyan helyeken, ahol sokan fordulnak meg és ahol szívesen tartózkodnak az emberek: szabadidőparkokban, bevásárlóközpontokban, az utazást és az olvasást összekötve pályaudvarokon, buszmegállóban, a hosszú várakozást feloldandó az orvosi rendelőkben, várótermekben. Hosszan lehetne sorolni a lehetőségeket. Higgyék el, a kreativitás közel sem annyira az óriási felfedezésekből áll, mint

inkább az apró dolgok felismeréséből és ötletes kombinációjából!

Emellett létezik egy lehetséges és kézenfekvő együttműködési partner: a könyvkereskedelem. Együttműködni velük például abban, hogy a hosszú várólistás, előjegyzésbe vett sikerkönyvek esetében az olvasó maga dönthesse el: a könyvet megvásárolja, vagy inkább kölcsönözni szeretné. Nem vitás, hogy erre a gyenge pontunkra rátapintva jött létre az első könyvsikerkölcsönző: könyvtár + könyvesbolt.

A jövőre nézve igen komoly szemléletváltásra van szükség, elsősorban a könyvtár megváltozott szerepével és feladataival kapcsolatban. Ebben a szemléletváltásban pedig az egyik legnagyobb kihívás és feladat, hogy megváltoztassuk a könyvtár dolgozóinak gondolkodásmódját.

Rob Bruijnzeelsnek, a brabanti modell egyik megálmodójának gondolataival zárnam soraimat: „Azt a jövőt, amit akarunk, nekünk magunknak kell megterveznünk, mert különben olyan jövőt kapunk, amit nem akartunk.” ■

